

Το οικολογικό πρόβλημα της λεκάνης Πηνειού και οι προτάσεις της Κυβέρνησης

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΑΒΒΑΤΟ 21 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2017

Του Κώστα Γκούμα

Η ύπαρξη του οξυμένου οικολογικού προβλήματος στη θεσσαλική λεκάνη δεν αμφισβητείται από κανέναν. Η επιλογή όλα αυτά τα χρόνια να καλύπτεται ένα σημαντικό μέρος της ζήτησης υδάτων, κυρίως για άρδευση, από τους υπόγειους υδροφορείς, οδήγησε όπως ήταν φυσικό σε καθεστώς υπερβολικής εκμετάλλευσης που δεν άφησε αλώβητα και τα μη ανανεώσιμα υπόγεια υδατικά αποθέματα, τα οποία διαρκώς μειώνονται.

Ήδη, όπως και το πρόσφατο Σχέδιο Διαχείρισης αναφέρει, «υπό τις σημερινές συνθήκες διαθεσιμότητας πόρων δεν είναι δυνατόν να διατεθούν ο αναγκαίες ποσότητες νερού» και το αποτέλεσμα είναι η «επιδείνωση της κατάστασης... και η μη κάλυψη των στόχων της οδηγίας». Επίσης στο Σ.Δ. προσδιορίζεται ότι από τα μέσα δεκαετίας 1980 έως σήμερα η ποσότητα υπόγειων υδάτων που έχει αφαιρεθεί από τα μόνιμα αποθέματα ανέρχεται τουλάχιστον σε 3 δισ. κ.μ. νερού. Εκτιμούν μάλιστα ότι ακόμη και εάν η παραπάνω υπεράντληση περιοριστεί κατά 300 εκατ. κ.μ. ύδατος κάθε χρόνο και πάλι «θα απαιτηθούν 50-60 περίπου έτη για την σταδιακή (τους) αναπλήρωση». Στο Βήμα (6/8/17) ο ομότιμος Καθηγητής Γ. Σούλιος εκτιμά ότι στη Θεσσαλία «υπάρχει τεράστιο περιβαλλοντικό πρόβλημα, κατάσταση κοντά στην προεισαγωγική φάση ερημοποίησης».

Φυσικά η εκτίμηση για την εκρηκτική κατάσταση που περιγράφουν οι επιστήμονες βρίσκει σύμφωνους και τους πολιτικούς παράγοντες. Ενδεικτικά, ο κ. Φάμελλος σε συνέντευξή του (Ελευθερία 11/10/17) αναφέρει ότι «κατεβαίνουν συνέχει οι στάθμες των γεωτρήσεων, υποβαθμίζεται η ποιότητα του νερού, υπάρχουν έντονες καθιζήσεις και προβλήματα νιτρορύπανσης, αλλά και κινδυνεύουν άμεσα πολλές θεσσαλικές πόλεις από το πρόβλημα της λειψυδρίας», θέση που συμμεριζόμαστε απολύτως.

Κρίνουμε ότι δεν απαιτούνται περισσότερα στοιχεία για την κοινά αποδεκτή διαπίστωση ότι η Θεσσαλία βρίσκεται σε κίνδυνο. Άλλωστε το πιο σημαντικό, κατά την άποψή μας, αποτέλεσμα όλων αυτών των συζητήσεων που αναπτύχθηκαν σε πυκνό χρόνο το τελευταίο διάστημα, ήταν η πλήρης επιβεβαίωση ότι το μέγιστο περιβαλλοντικό πρόβλημα της Θεσσαλίας συνίσταται στο υδατικό έλλειμμα.

Το θέμα από δω και στο εξής είναι η

αντιμετώπιση. Συγκρατούμε δύο επισημάνσεις από τους κυβερνητικούς παράγοντες που τοποθετήθηκαν τις ημέρες αυτές. Από τον κ. Φάμελλο και τις παραπάνω τοποθετήσεις του ξεχωρίζουμε την επισημάνση ότι ο κίνδυνος αυτός είναι άμεσος. Σε ανάλογη τοποθέτηση προβαίνει και ο κ. Δραγασάκης (Ελευθερία 11/10/17) όπου χαρακτηρίζει ότι το έλλειμμα «δημιουργεί κινδύνους για την περιοχή» και ότι «δεν υπάρχει πλέον καθόλου χρόνος για χάσιμο».

Συμεριζόμαστε από πολλά χρόνια την εκτίμηση αυτή και κρίνουμε ότι αυτό και μόνο το στοιχείο, δηλαδή το επείγον του θέματος, έπρεπε να έχει κινητοποιήσει την σημερινή κυβέρνηση πολύ νωρίτερα και όχι σχεδόν τρία χρόνια μετά την ανάληψη της διακυβέρνησης να έρχονται με θεαματικό τρόπο να μας δηλώσουν το αυτονόητο. Ας επιστρέψουμε όμως στην ουσία. Στις περιπτώσεις αυτές ο χρόνος αποτελεί κρίσιμο και καθοριστικό εργαλείο. Συνεπώς οι επιλογές της κυβέρνησης, όπως αυτές διατυπώθηκαν στο Σ.Δ. αλλά και στις τοποθετήσεις των εκπροσώπων της, όφειλαν να ανάγουν τον χρόνο σε βασικό κριτήριο μιας βιώσιμης λύσης που θα είχαν προτείνει. Δυστυχώς κάτι τέτοιο δεν συνέβη. Είναι τόσο προφανές ότι το μείγμα των γνωστών προτάσεων του σχεδίου τους καθόλου δεν συμβαδίζει με το επείγον του προβλήματος. Υπάρχει τεράστια χρονική και οικονομική αβεβαιότητα ως προς την υλοποίησή του «προγράμματος» τους.

Δικαιούμαστε επομένως να υποθέσουμε ότι η κυβέρνηση επέλεξε προτάσεις και «λύσεις» που ως κεντρική επιδίωξη έχουν την εξυπηρέτηση ενός ιδεολογήματος, δηλαδή να μην μεταφερθούν περισσότερα ύδατα προς την λεκάνη Πηνειού από τον Αχελώο (πλην φυσικά εκείνων του ταμειυτήρα Ν. Πλαστήρα) και για πολλά χρόνια, εφόσον δεν θα υπάρχουν σύντομα αξιόλογου όγκου νέοι ταμειυτήρες, να συνεχίσουμε να εξυπηρετούμαστε κυρίως από τα μόνιμα υπόγεια αποθέματα αλλά και από τις περιορισμένες παροχές των ποταμών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την έκταση του οικολογικού προβλήματος.

Ειδικά στο θέμα αυτό ας σημειωθεί ότι υπό τις παρούσες συνθήκες κάθε χρόνος που περνάει οδηγεί σε διεύρυνση των απολήψεων από τα μόνιμα υπόγεια αποθέματα κατά 150-200 εκατ. κ.μ. ετησίως. Μάλιστα, εφόσον το «σχέδιο» που προτείνουν από την κυβέρνηση απαιτεί πολλά χρόνια έως την εφαρμογή

του και σε συνδυασμό με όσα ισχυρίζονται ότι θα διατηρηθεί η άρδευση των 2,5 εκατ. στρεμμάτων (κυβ. εκπρόσωπος κ. Τζανακόπουλος, Ελευθερία 15/10/17), δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η τρομακτική ποσότητα απολήψεων μονίμων αποθεμάτων στη λεκάνη Πηνειού θα εκτοξευθεί πολύ πάνω από τα 3 δισ. κ.μ. νερού και σύντομα η κατάσταση θα βρεθεί τελειώς εκτός ελέγχου. Ακριβώς αυτή είναι η διαφορά μας. Το σχέδιο με τα περιφερειακά έργα, για την υλοποίηση των οποίων συμφωνούμε απολύτως και τους το έχουμε από χρόνια προτείνει, καθώς και οι ανέφικτες «πεδινές ταμειυσεις» που παρουςίασαν πρόσφατα, συνολικού ύψους δαπάνης 1,3 δισ. ευρώ (!), στην πράξη δεν επιλύουν σε σύντομο χρόνο το οικολογικό πρόβλημα, ούτε καν σταθεροποιούν την ελλειμματική σημερινή πραγματικότητα, κατά μείζονα λόγο δεν θα επιφέρουν όσο σύντομα απαιτείται την οικολογική ανάταξη των υπόγειων υδροφορέων και του Πηνειού.

Κατά την εκτίμησή μας, ένα μόνο μέρος από τους οικονομικούς πόρους που υποστηρίζουν ότι θα διαθέσουν για έργα, θα ήταν αρκετό για να ολοκληρωθούν τα έργα Συκιάς – σήραγγας καθώς επίσης και ορισμένοι από τους χρήσιμους ταμειυτήρες πέριξ του κάμπου (Πύλη, Παλαιοδερλί, Μουζάκι, Νεοχωρίτης κλπ). Όλα τα άλλα για «μικρά έργα» και «πεδινούς ταμειυτήρες» προσφέρονται μόνο για λαϊκή κατανάλωση.

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, στην κυβέρνηση ουσιαστικά αποδέχονται ότι το έλλειμμα θα διατηρηθεί, δεδομένου ότι το σχέδιο τους δεν μπορεί να ανταποκριθεί στην «οικολογική» ζήτηση που εκτιμάται ότι ανέρχεται στα επιπλέον 300 εκατ. κ.μ. νερού ετησίως. Φυσικά αποφεύγουν για ευνόητους λόγους να ομολογήσουν ότι η οικολογική καταστροφή και η ερημοποίηση, εάν δεν δράσουμε άμεσα, θα είναι από δω και στο εξής, σταθερά, η νέα πραγματικότητα στη Θεσσαλία. Επιβεβαιώθηκε για μια ακόμη φορά η εκτίμησή μας ότι η Κυβέρνηση έχει ως επιδίωξη όχι να λύσει (και μάλιστα επείγοντως και δραστικά) το μείζον θέμα της οικολογικής απειλής αλλά να «σβαρνίζει» τα υδατικά προβλήματα της Θεσσαλίας με την γνωστή άγνην αντιπαράθεση ποιοι θέλουν και ποιοι όχι την εκτροπή, προσπαθώντας έτσι να ικανοποιήσει το εσωκομματικό ιδεολόγημα για τον Αχελώο.

Άλλωστε η ευαισθησία του καθενός για το περιβάλλον κρίνεται στην πράξη και όχι στα λόγια.